

bomen | nieuws

1

januari/februari 1988

Een uitgave van de
bomenstichting

*Winters beeld van een laan
van haagbeuken (Carpinus
betulus) op het landgoed
'Stoutenburg' in de
Gelderse Vallei
foto: Jan Pit*

Frans van Jaarsveld

Boomverzorging en Verplanting

Overeind 42

3998 JB Schalkwijk

Telefoon 03409 - 18 80

Geheel tot uw dienst.

BANK MEES & HOPE NV

'Beginnen zij nu ook al?'

Iedere zichzelf respecterende natuur- en milieubeschermingsorganisatie schrijft de laatste tijd over het probleem 'zure regen'. Lees er de bladen maar eens op na. De één schrijft nog overtuigender dan de ander en als je twee of drie van die verhalen hebt gelezen, komt de angst, die je juist zo goed had weggestopt weer boven. Je hebt de neiging om het hele probleem van je af te schuiven en er gewoon niet meer aan te denken.

Maar de Bomenstichting is een zichzelf respecterende natuur- en milieuorganisatie en de feiten liggen er: luchtverontreiniging is het grootste probleem van de geïndustrialiseerde wereld geworden en bedreigt zeer direkt ons leefmilieu.

Moet de Bomenstichting dan ook maar stukjes gaan schrijven over de oorzaken, de effecten, de veroorzakers en de noodzakelijke maatregelen? Tenslotte worden de bomen er nog het zwaarst door getroffen. Misschien zou u ze lezen, maar dan wist u het ook eigenlijk al. Misschien zou u ze overslaan en zuchten: 'beginnen zij nu ook al?' Dat helpt dus niet. Toch moet er iets gebeuren. Wachten op de overheid helpt ook niet: daar gaat het allemaal veel te langzaam, waardoor de maatregelen -als ze er al komen- gewoon te laat zullen zijn.

Dat neemt niet weg, dat de Bomenstichting ook zal gaan proberen als een lastige mug de logge overheidsolifant op gang te krijgen. Daarnaast moeten we gewoon zelf aan de slag. Niet alleen als Bomenstichting, maar ook als mens, ouder, huisvrouw/-man, automobilist, enz. We kunnen zoveel zelf doen! We noemen een paar dingen; iedereen met gezond verstand kan de lijst zelf aanvullen.

In dit nummer...

Beginnen zij nu ook al?	3
Bomenstichting wint Conservation Awards 1987	4
Plantactie van 'Beatrix-linden'	5
Waardevolle oude bomen (23)	5
Viermaal afscheid	7
Bomen en Buizen	7
Kring Praktiserende Boomverzorgers vierde eerste lustrum	7
Persprijs 1987 voor Joop Comijs	8
Bomen in de mythe (18)	8
Kontaktpersonendag	8
Alleen adviezen aan donateurs	9
Vreemde kinderpostzegels van 55 cent	10
Nogmaals 'reigers en bomen'	10
Boekbesprekingen	11
Bomengids landgoed Daalhuizen	11
Aktiviteiten Bomenstichting in 1988	12
Agenda	12
Vragen	12
Bijlagen: folder Bomen & Buizen overzicht artikelen 1987	

Oorzaak 'verkeer'

- als je kleine afstanden met de fiets doet, is dat ook nog beter voor je gezondheid en je portemonnee;
- het is even wennen, maar met trein en bus kom je ook bijna overal en het misstaat heus niet;
- een 'schone' auto, die bovendien niet racet, maar rijdt, scheelt kilo's lood en nitraten.

Vroeger was de auto een statussymbool, nu kun je trots zijn op je fiets en je treinabonnement

Oorzaak 'bio-industrie'

- met minder vlees en eieren doe je zowel het milieu als jezelf goed;
- scharrelvlees is wel duurder, maar ook lekkerder en de 'produktie' ervan heeft het dier en milieu niet belast;
- zelf kippen houden is heel leuk (kost wel voer, wat vaak weer uit de derde wereld wordt geïmporteerd, maar ze zijn ook gek op 'on'-kruid en etensrestjes);

Vlees lijkt nog lekkerder als je het maar twee keer in de week eet

Oorzaak 'industrie'

- zuinig zijn met energie scheelt in je portemonnee, geeft voldoening en heeft indirect groot effect op luchtvervuiling (energiecentrales); denk daarbij aan allerlei electrisch (keuken)gereedschap, stoken, koken, douchen en autorijden.
- minder afval produceren (heel veel artikelen kun je los in een tas meenemen of verpakt in glas of een papieren zak; al die driedubbele plasticverpakkingen zijn zonde en overbodig);
- door afval te scheiden (glas, batterijen, papier, plastic, blik, kleding, compost, enz.) kun je hergebruik stimuleren en verminder je de afvalberg;
- veel dingen (machines, meubels, kleding, schoenen) kun je repareren, opknappen en opnieuw gebruiken; de 'gooi-maar-weg-en-koop-maar-nieuw-mentaliteit' moet uit de tijd raken!
- gebruik geen giftige of agressieve stoffen en als je ze toch nodig meent te hebben, gooi de resten dan niet in de vuilnisbak, maar lever ze in!
- denk ook aan de spuitbussen en de ozonlaag.

Een vervuילend produktie-proces kun je voorkomen door het produkt niet te kopen

Oorzaak 'onkunde en overschilligheid'

- voed je kinderen sober en milieubewust op;
- stimuleer milieuprojekten op school (Greenpeace!);
- word lid van de Stichting Natuur en Milieu.

*Wat niet weet, deert
tenslotte wel!*

Kortom, wat minder luxueus leven, niets aan te doen. Liever nu versoberen dan over 20 jaar in een dood land 'leven'. Het is zeker niet makkelijk en het lukt ook niet in een paar maanden. Je moet

jezelf dwingen en eraan wennen. Er zijn heel wat mensen, die hun schouders ophalen of zelfs geïrriteerd reageren; 'mens, doe niet zo overdreven, anderen doen het toch ook niet, wat maakt het uit, het is een druppel op een gloeiende plaat, het valt toch allemaal wel mee, enz, enz.'

Toch is het op dit moment de enige oplossing: zelf initiatief nemen als individuele burger en niet de verantwoordelijkheid bij anderen leggen en zelf doorfeesten. Want het feest loopt snel ten einde en alleen wij zelf kunnen zorgen, dat het leuk blijft! Je bent niet machteloos en denk aan je kinderen! Vandaag beginnen!

Ik wens iedereen een schoon en gezond 1988!

Marjan ten Cate

Bomenstichting wint Conservation Awards 1987

v.l.n.r. staand: J. Manneveld, namens de Initiatiefgroep Centrum Natuur- en Milieu-educatie Schagen; M. ten Cate, secretaris van de Bomenstichting; Minister van Landbouw en Visserij G.J.M. Braks; E.W. de Kruiff, voorzitter van de Bomenstichting en G.K. Laurent, directeur Ford Nederland. v.l.n.r. zittend: J.M. de Baar, namens Stichting Translation Schipluiden en F. van der Leeuw voor het stadsinvoltingsplan te Oosterhout

De Britse Conservation Foundation looft jaarlijks een aantal prijzen uit voor kleinschalige projecten op het gebied van stadsontwikkeling, milieu- en natuurbescherming en educatie.

In veertien Europese landen kunnen projecten worden ingediend, die meedingen naar één van de vier categorieprijzen, de Conservation Awards en de hoofdprijs de Nationale Conservation Award.

De Bomenstichting schreef in voor twee projecten in de categorie natuurbescherming, te weten de

tieprojekt tot hoofdwinnar uitgeroepen: winnaar in de categorie natuurbescherming en winnaar van de Nationale Conservation Award.

Op 18 december vond, tijdens een feestelijke bijeenkomst in Amsterdam, de prijsuitreiking plaats door minister Braks. In zijn toespraak wees hij op de signaalfunctie die de Bomenstichting vervult, als het gaat om het behoud van bomen. Een andere taak is de bevolking te wijzen op de verantwoordelijkheid voor het gebruik van het leefmilieu. De vervuiling heeft de grens van het acceptabele bereikt. Dit uit zich in allerlei verschijnselen. Jonge bomen krijgen nauwelijks kans om oud te worden. Oude bomen, soms eeuwen oud, lopen het risico in deze of de volgende generatie te verdwijnen door bedreigingen van de mens. Het zijn juist de bomen die kans zien de tand des tijds te trotseren, ze zijn het enig levend bewijs van het verleden en daar moeten we zuinig op zijn.

In elke categorie ontving de winnaar een cheque ter waarde van f 6.000,- en de hoofdprijs was een extra bedrag van f 15.000,-, te besteden aan de realisatie van het winnende project.

De Inventarisatie en Registratie begint landelijk een steeds grotere bekendheid te krijgen. De Bomenstichting wordt door een groeiende schare ondersteund in de realisatie en het uiteindelijke doel - het verwerven van een bepaalde beschermde status voor de geregistreerde bomen - komt stapje voor stapje dichterbij. Met het winnen van de Conservation Awards is nationale erkenning voor het project verkregen, waar de Bomenstichting zeer gelukkig mee is. De geldprijs zal voor een deel worden besteed aan het bekendmaken van de inventarisatiegegevens en een deel is gereserveerd voor de totstandkoming van een korte diapresentatie. De diapresentatie - met gesproken tekst - zal in tien minuten een overzicht geven van het doel en de werkwijze van de Inventarisatie en Registratie en zal worden gebruikt op tal van bijeenkomsten en beurzen. De première zal, met een engelstalige versie, plaatsvinden tijdens de presentatie van de 14 Award-winnaars uit de 12 E.E.G.- landen plus Zwitserland en Oostenrijk begin maart in Madrid. Elke winnaar krijgt tien minuten de tijd om het ingezonden project toe te lichten

folderreeks 'Bomen & ...' en de 'Inventarisatie en Registratie van Waardevolle Bomen'. Eind november viel de uitslag in de bus. Tot ieders verrassing had de nederlandse jury het inventarisa-

voor een internationale jury, die daarna besluit wie de Europese Conservation Award wint. Hieraan is eveneens een geldprijs van f 15.000,- verbonden!

Prins Bernhard Fonds

Enkele weken na het bekend worden van de Conservation Award kwam het bericht van het Prins Bernhard Fonds dat men, naast de f 20.000,- die al eerder was ontvangen in 1986/87, nog eens

f 41.000,- heeft gereserveerd als bijdrage aan de inventarisatie. Met deze gift wil de Bomenstichting extra personeel inzetten om de afronding van het veldwerk te bespoedigen. In 1990, als de Bomenstichting haar vierde lustrum viert, zullen, zoals het er nu naar uitziet, de gegevens compleet zijn en voor een ieder beschikbaar.

F.R.M.

Plantactie van 'Beatrix-linden'

Op 31 januari a.s. hoopt Koningin Beatrix haar vijftigste verjaardag te vieren. Voor een aantal personen was dit aanleiding om zich te beraden over hoe hieraan op passende wijze aandacht zou kunnen worden besteed. Dit heeft tot resultaat gehad, dat er een plan is opgesteld om een oude cultuur-historische traditie in ere te herstellen. Vroeger werden ter herinnering aan bijzondere gebeurtenissen in het Koninklijk Huis bomen geplant. Op veel plaatsen in ons land kan men zogenaamde 'Wilhelmina-' en 'Juliana-bomen' aantreffen. Opvallend is echter, dat destijds bij de inhuldiging van Koningin Beatrix vrijwel geen herdenkingsbomen zijn geplant. Haar vijftigste verjaardag vormt dan ook een uitstekende gelegenheid om dit gebruik nieuw leven in te blazen.

In september van het vorig jaar is een comité opgericht, waarin vertegenwoordigd zijn de Confederatie van Oranjeverenigingen in Nederland, Staatsbosbeheer, de Vereniging van Hoofden

van Gemeentelijke Beplantingen, de Bond van Boomkwekers en de Koninklijk Maatschappij Tuinbouw en Plantkunde. Het Comité heeft zich ten doel gesteld om te bevorderen dat in elke gemeente minstens één herdenkingsboom wordt geplant. Het initiatief zal hiervoor bij de gemeente liggen en de bomen zullen, ijs en weder dienende, in de week na 31 januari worden geplant. Op Koninginnedag 30 april a.s. zal bij elke boom een herinneringsplaquette worden geplaatst. Dat het initiatief bij veel gemeenten aanspreekt, blijkt uit het feit dat zich begin januari al ongeveer 500 gemeenten hadden aangemeld voor deelname bij het landelijk coördinatiepunt, ondergebracht bij de plantsoendienst van de gemeente Zwolle.

F.R.M.

Deze foto werd enkele jaren geleden gemaakt door Jan Pit, fotograaf bij de Barneveldse Drukkerij en Uitgeverij.

Waardevolle oude bomen (23) De monumentale Mammoetboom van Ede

Inleiding

Op het voormalige terrein van de timmerfabriek in het centrum van de gemeente Ede (achter het politiebureau), staat een monumentale Mammoetboom, *Sequoiadendron giganteum*, welke ruim 100 jaar oud is. De boom is geplant door de stichter van de Houthandel: Leendert Tulp. Deze houthandel is in 1972 uit het centrum naar het industrieterrein overgeplaatst. Bij de verkoop van de grond aan de gemeente Ede werd bedongen, dat de Mammoetboom altijd zal blijven staan.

Deze waardevolle boom is in de loop der jaren zo zwaar uitgegroeid dat hij in 1985 door de gemeente Ede tot monument werd verklaard.

De gemeente heeft aan het begin van de jaren tachtig plannen ontwikkeld om op dit terrein een nieuwe brandweerkazerne te bouwen.

Door de voorgenomen plannen zou de ruimte direct buiten de kroonprojectie worden afgegraven tot ongeveer 1,50 meter onder het maaiveld. Uiteraard zou de boom worden gespaard.

Copijn Utrecht Boomchirurgen b.v. is na afronding van de bouwplanfase om advies gevraagd om de boom tijdens de werkzaamheden zo goed mogelijk te beschermen. Samen met de Plant-

De monumentale Mammoetboom van Ede siert nu het terrein van de brandweerkazerne
Foto: Marjan ten Cate

soenendienst is een verzorgingsadvies opgesteld. Hieronder volgt een overzicht van het onderzoek en het advies. Eerst wordt nog ingegaan op de Mammoetboom in het algemeen.

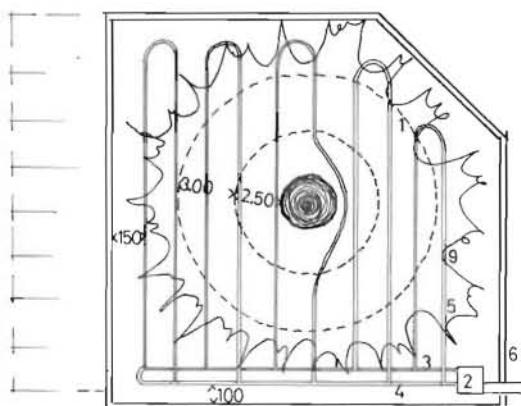
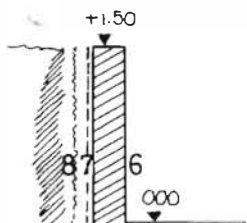
Algemeen

De Mammoetboom is van nature afkomstig uit een tamelijk droog klimaat op de westhelling van de Sierra Nevada in de V.S. Deze boom groeit hier temidden van andere naaldbomen in een open bosstructuur en wordt zéér oud (tot 4000 jaar)! De Mammoetboom werd in 1853 in Europa geïntroduceerd en wel in Engeland. Deze zeer populaire parkboom wordt daar vaak 'Wellingtonia' genoemd, naar de destijds geliefde generaal. De boom kenmerkt zich door zijn extreme afmetingen. In Amerika zijn hoogten bekend tot 110 meter. Een boom in Devonshire was in 1970 al 60 meter hoog. Een aardige bijzonderheid is het feit, dat de schors van de boom van een zodanige structuur en dikte is, dat de boom een bosbrand kan overleven.

Na de voltooiing is een druppelsysteem aangebracht om in droge tijden de boom van de nodige hoeveelheid water te voorzien
tekening: Copijn Boomchirurgen B.V.

Tijdelijk infiltratie systeem tijdens de bouw

1. drainageslang
2. pompput
3. aanvoleiding
4. retourleiding
5. druppelsysteem
6. keermuur
7. ventidrain P32
8. wortelgordijn
9. kroonprojectie

De Mammoetboom is redelijk opgewassen tegen de klimatologische omstandigheden in West- en Zuid-Europa, dit in tegenstelling tot de *Sequoia sempervirens*, welke als de 'redwood' van Californië bekend staat.

In zijn jeugd kan de boom nog wel eens problemen vertonen wegens zijn niet optimale winterhardheid.

Onderzoek

Uit het onderzoek bleek dat de boom in Ede een oppervlakkig wortelstelsel bezat en het grondwater zich op circa 6 meter onder het maaiveld bevond.

De vochthuishouding was dus gebaseerd op het zogenaamde hangwaterprofiel, dwz. het water dat na een regenbui in de bovengrond blijft hangen.

De vitaliteit van de boom was redelijk.

Maatregelen

De maatregelen bestonden uit:

- a. bescherming van de bewortelbare ruimte;
- b. op peil houden van de vochtvoorziening;
- c. stimuleren van de beluchting;
- d. overige maatregelen.

Ad a

In samenwerking met de architect en de constructeur is rond de boom op circa 7,5 meter uit de stam, een zware keermuur geconstrueerd. De bewortelbare ruimte van 15 bij 15 meter werd vrijgesteld van bebouwing en graafwerkzaamheden.

Ook werd afgesproken dat de aannemer voor een bouwhek zou zorgen, zodat tijdens de werkzaamheden geen bouwmaterialen binnen de kroonprojectie konden worden opgeslagen.

Ad b

Tijdens de bouw van de keermuur werd tijdelijk een wortelgordijn aangebracht om uitdroging van de kluit tegen te gaan. Ook werd aan de binnenzijde naar de boom toe humeuze grond aangebracht.

Tevens werden tijdens de bouw tijdelijke infiltratiesystemen rond de stam van de boom aangebracht. Nadat in het voorjaar van 1987 de keermuur gereed was, is een permanent infiltratiesysteem aangebracht om in perioden van droogte extra vocht aan de boom te kunnen geven.

In de afgelopen zomer werd het systeem vier maal per dag gedurende een kwartier in werking gezet. In andere zomers zal het afhangen van de mate van verdamping, in welke frequentie en hoeveelheden water moet worden gegeven.

In principe is het mogelijk om met hetzelfde systeem ook vloeibare voedingsmiddelen in het wortelpakket van de boom te injecteren.

Ad c

Rond de wortelkluit is een beluchtingssysteem aangebracht op de overgang tussen de keermuur en het tijdelijk aangebrachte wortelgordijn. Dit beluchtingssysteem bestond uit een zogenaamde ventilatiemat, die over een diepte van 1 meter onder het maaiveld verticaal werd aangebracht. Verdere verzorgingsmaatregelen richtten zich op het doorluchten van de bewortelbare ruimte. Met behulp van een hogedrukspuitlans werden verticale gaten gespoten, waarin langzaam werkende organische meststoffen werden aangebracht in combinatie met een sterk humeuze bomengrond.

Ad d

Tenslotte is na het ingraven van het infiltratiesysteem een bodemvegetatie aangebracht. De boom kan zich nu in een nieuwe omgeving optimaal verder ontwikkelen.

Met dit voorbeeld is aangegeven hoe bomen kunnen worden behouden, ook als hun standplaats dramatisch is of wordt veranderd.

Viermaal afscheid

Vier mensen uit Bestuur en Adviseurs hebben de afgelopen maanden afscheid genomen.

Jan van de Wijnboom (Consulent Stedelijk Groen) veranderde van functie en verdween daarmee weer uit het adviseursbestand. Hij was nog maar een paar maanden adviseur en is daardoor niet verder gekomen dan een oriënterende kennismaking met de Bomenstichting. Bij zijn afscheid werd de hoop uitgesproken, dat de voorlichting stedelijk groen na de huidige reorganisatie in een gedegen structuur kan worden voortgezet.

Pieter van der Velde (Stedebouwkundige) was jarenlang adviseur en lid van de P.R.-commissie. Zijn betrokkenheid, inspiratie en speciale deskundigheid waren steeds goed voor waardevolle ideeën en adviezen. Helaas moest hij de Bomenstichting vaarwel zeggen omdat zijn werk meer tijd ging opeisen.

Roel Alberts (Hoofd Bomendienst van de Heide-mij) veranderde ook van functie, waardoor zijn werk en zijn hobby 'Bomenstichting' niet meer logisch konden worden gecombineerd. Roel heeft op diverse fronten zijn functie van adviseur meer dan waargemaakt. Zijn vertrek uit de werkgroep Inventarisatie en Registratie van Waardevolle Bomen is pijnlijk voelbaar. Roel is vanwege zijn grote verdiensten voor de Bomenstichting benoemd tot ere-adviseur.

Tenslotte nam Theo Sandberg (advocaat) afscheid van het Bestuur wegens tijdgebrek. Mensen die enthousiasme, inspiratie en deskundigheid in zich verenigen, komen altijd tijd tekort. De Bomenstichting heeft vanaf 1975 kunnen profite-

ren van de originele invallen, de gastvrijheid en de grote juridische kennis van deze bijzondere man. Ook hij kreeg het vignet van de Bomenstichting opgespeld als teken van zijn benoeming tot ere-

adviseur. In die functie hopen we hem nog eens terug te zien. Het Bestuur van de Bomenstichting bestaat nu uit zeven mensen en er zijn zes adviseurs. In een volgend Bomennieuws hopen we u een uitbreiding van het adviseursbestand te kunnen melden.

M.t.C.

Marjan ten Cate overhandigt Jan v.d. Wijnboom een aandenken aan het adviseurschap bij de Bomenstichting. Op de voorgrond Roel Alberts die tot ere-adviseur werd verheven. foto. Hans Gierveid

19 en 20 november j.l.

Kring Praktiserende Boomverzorgers vierde eerste lustrum

Ter gelegenheid van haar vijftigjarig bestaan organiseerde de Kring Praktiserende Boomverzorgers in samenwerking met de 'Dorschkamp' op 19 en 20 november een symposium met de titel 'Boom en Bodem'. Tijdens dit symposium kwamen de vele facetten die bij dit onderwerp horen naar voren. Donderdagmorgen werd eerst gediscussieerd over een erkenning en bescherming van het vak boomverzorger. Hier bleek al spoedig dat dit een onderwerp is dat de boomverzorgers hoog zit en waar de hoveniers nogal vlot over heen willen stappen. Het laatste woord hierover zal voorlopig nog wel niet gesproken zijn.

Gedurende de rest van de dag kwamen de technische aspecten van het onderwerp aan de orde. Deze zijn onder meer: zoutschade, bodemverdichting, voeding en ziektes.

Vrijdag was er in Ouwehands Dierenpark in Rhenen een praktische dag. Na een aantal korte inleidingen vanuit het bedrijfsleven was er een demonstratiemiddag van diverse bodemverbeteringstechnieken. Deze technieken waren voornamelijk toegespitst op het verbeteren van de bodemstructuur en de voedingstoestand.

Al met al een geslaagd symposium waar naast het inhoudelijk deel ook nog voldoende gelegenheid was de persoonlijke contacten te versterken.

Vanaf deze plaats wil de Bomenstichting de

K.P.B. feliciteren met haar eerste lustrum en haar nog vele vruchtbare jaren toewensen.

In Bomennieuws nummer 2 komen we terug op enkele van de behandelde onderwerpen.

Hans Gierveid

Bomen & Buizen

Met het verschijnen van het eerste Bomennieuws van 1988 is tevens de vijfde folder in de Bomen & ... reeks uitgekomen. De ondergrondse ruimte voor boomwortels en diverse kabels en leidingen is vaak maar zeer beperkt. Bomen en buizen zitten dan in elkaars vaarwater. Onderhoud aan het buizenet is van tijd tot tijd noodzakelijk, het is dan zaak dat de bomen zo goed mogelijk worden beschermd. Deze folder geeft aan waarom we voorzichtig moeten zijn met de wortels en hoe voorzorgsmaatregelen kunnen worden getroffen.

Meer exemplaren kunt u bestellen bij de Bomenstichting door overmaking van het benodigde bedrag op postbank 2108755 t.n.v. Bomenstichting Utrecht o.v.v. 'Bomen en Buizen'

De folder kost f 2,50 per stuk, f 18,- voor 10 stuks; meerdere exemplaren op aanvraag.

Kontaktpersonendag 1987

Twintig van de ongeveer honderd kontaktpersonen van de Bomenstichting woonden op 14 november de landelijke kontaktpersonendag bij. Een bedroevend aantal, zelfs als je bedenkt dat we slechts ongeveer veertig mensen tot de harde kern rekenen, waarmee we goed contact hebben. Een bedroevend aantal ook, als je kijkt naar het geboden programma. Daar hadden we graag meer mensen van willen laten profiteren.

Het ging namelijk over de mogelijke rol van kontaktpersonen in bestemmingsplan- en bezwaarprocedures, die betrekking hebben op het behoud van bomen bij (dreigende) bouwplannen. Twee advocaten, jhr.mr.Th. Sandberg en mevr.mr.Y. van Boxel, gaven na een korte inleiding antwoord op vragen en commentaar op een aantal - door kontaktpersonen - aangebrachte

praktijkgevallen. De hele juridische warwinkel werd daarmee iets duidelijker, maar de voorname conclusie was toch, dat het veranderen van de mentaliteit van ontwerpers en bestuurders meer effect zal hebben dan een goed gebruik van wetten en regels. Die mentaliteitsverandering staat bovenaan het verlanglijstje van de Bomenstichting, dus daar wordt aan gewerkt. Op het secretariaat zullen daarnaast uitspraken van rechters worden verzameld, opdat met deze jurisprudentie en de vernieuwde uitgave van Bomen en Wet (komend voorjaar) in de toekomst meer bereikt kan worden door mensen die ijveren voor het behoud van bomen.

M.t.C.

Persprijs 1987 voor Joop Comijs

Joop Comijs ontvangt het diploma van Magan ten Cate voor het in 1982 als schakstuk aangebrachte artikel 'Bomenpersprijs 1987'.

In 1982 werd voor het eerst de Bomenpersprijs uitgeroemd en wel aan Gerrit de Graaff, die met zijn rubriek 'Geheimen van Bomen' in de Barneveldse Krant een uitstekende bijdrage had geleverd aan goede publiciteit over bomen.

Hoewel het de bedoeling van het Bestuur van de

Bomenstichting was, de prijs jaarlijks uit te reiken, bleef het tot 1987 stil. Niemand leek zich in de Media, althans niet volgens onze waarnemingen, voldoende verdienstelijk te hebben gemaakt op bomengebied om de prijs te verdienen.

Totdat bleek, dat Joop Comijs zich niet alleen verdienstelijk maakt als redactielid van Bomen nieuws, als kontaktpersoon en inventarisatiemedewerker, maar ook als schrijver voor diverse andere bladen. Vooral zijn natuurrubriek in het Velp's Weekblad was voor het Bestuur aanleiding, hem op 14 november de Bomenpersprijs 1987 uit te reiken.

De prijs bestond uit een oorkonde, een groot, houten schaakstuk en een etentje voor twee personen. Hoofdredakteur Pen van het Velp's Weekblad voegde daar nog enkele kado's aan toe.

De prijsuitreiking vond plaats aan het eind van een gesaaide kontaktpersonendag in het bijzijn van ongeveer twintig kontaktpersonen, een aantal bestuursleden, de heer en mevrouw Pen en familieleden van de heer Comijs en had daardoor een ongedwongen, feestelijk karakter.

M.t.C.

Bomen in de mythe (18)

De populier

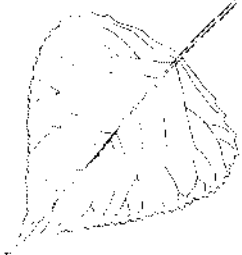
Toen nam Jacob zich verse takken van de populieren, amandelbomen en platanen en schildde daarop witte strepen door het wit aan de takken te ontbloten.

Genesis 30:37

Deze in de bijbel genoemde populier had de Hebreeuwse naam livneh. Maar dezelfde naam werd ook gebruikt voor styrax (*Styrax officinalis*). Omdat Jacob zich in een gebied bevindt waar geen mediterrane boom kan groeien, maar langs de oevers van een rivier (bij uitstek geschikte plaats voor een populier), moeten we aannemen dat in deze tekst geen styrax bedoeld wordt maar

een populier, om precies te zijn de *Populus alba* of witte abeel.

De populier heeft een oude geschiedenis. In Europa werd hij vaak aangeplant bij de geboorte van een dochter. Bij haar huwelijk is deze boom dan al zo gegroeid dat hij kan dienen als bruidsschat. Evelyn onderstreept de snelle groei van de populier door ze aan te bevelen aan bouwers die hun huizen op open en onbeschaduwde plaatsen neerzetten. Om de huizen toch een schijn van ouderdom te geven raadt hij aan ze als omheining te plaatsen. Daarbij voorspeit hij dat de eigenaar na een niet al te lange reis thuiskomend, zijn huis en landerijen nauwelijks zal herkennen. Zo ver-

stopt liggen ze dan achter de populieren. De bladknoppen van de zwarte populier (*Populus nigra*) zijn kleverig en bedekt met een aangenaam geurende balsem. Hier werden vroeger zelfjes van gemaakt die hielpen bij jicht, kneuzingen en ontstekingen. Bijen gebruiken de balsem om de korf te dichten.

Een bijzondere populier is de ratelpopulier of esp (*Populus tremula*). Aan het geluid herkent men de boom. Jefferies beschrijft de espen met zijn altijd trillende blaadjes, door de wind: *'des espen cymbalen te stoten van de hoogste tot de laagste tak, elk blaadje eerst naar voren, dan naar achteren te draaien en tegelijk heen en weer te schudden; een dubbele beweging. Ieder verheft zich een weinig en valt weer terug, als de slinger van een klok, op zichzelf ronddraaiende, terwijl de blaadjes bij het rijzen en zinken elkaar aanraken.'*

Bij de boomsoorten waarvan het christuskruis gemaakt zou zijn, behoort ook het espehout.

... 'en sedert dat uur Door al zijn leden zond de bleke boom

*Een bang bewustzijn, een heilige vrees.
Die hem doet beven als zelfs geen bries
De luchtige distel verstoort.'*

N. Hemans

Ook in de herfst is de esp de moeite waard, getuige N. Arthur Hugh Glough:

'In de prachtige heldere oktober lijkt de esp één glorieveld van brede, gouden stukjes.'

Alle peppels (populieren) zijn liefhebbers van vochtige landstroken en dalen, waardoor rivieren stromen. Veel Franse kanaaltjes worden begeleid door populieren met dikke dotten mistletoe (mare-tak) in hun pruik

Volgens de geschiedenis zijn zij langs rivieren geplaatst toen Phaeton door een boze Jupiter in de rivier de Po werd geslingerd. Jupiter vond dat het

Populier
tekening Humphrey Bennett

maar eens afgelopen moest zijn met dat rijden in zijn zonnwagen. De zeven zusters van Phaeton, de Heliaden, vonden dit toch wel erg triest. Toen zij zaten te huilen aan de oever van de rivier werden ze veranderd in bomen en hun tranen werden amber. Zij werden zwarte populieren en hun tranen werden de balsem. Vandaar dat we populieren aan oevers van rivieren vinden; zusters wenend om hun broer.

Misschien toch wel een reden om de zo gewoon lijkende populierenfamilie met andere ogen te bekijken.

Hanneke van Dijk

Alleen aan donateurs uitgebreide adviezen

Met ingang van het nieuwe jaar zal de Bomenstichting een regel, die al jaren sluimerend bestond, strenger gaan hanteren. Het gaat om het volgende.

Vrijwel dagelijks wordt de Bomenstichting per telefoon of per brief gevraagd om advies of bemiddeling bij boomproblemen. In een groot aantal gevallen biedt een kort advies (bijvoorbeeld d.m.v. een folder) of verwijzing al een oplossing. In andere gevallen kost het afhandelen op het secretariaat meer tijd en soms is zelfs een bezoek van één van de medewerkers of een contactpersoon ter plaatse noodzakelijk om een oordeel te kunnen geven. Tot voor kort werden de zaken afgehandeld met het vriendelijke verzoek om als vergoeding donateur te worden. Vanaf heden zullen alleen donateurs kunnen rekenen op een advies. Kleine vragen worden nog kosteloos beantwoord. Zodra de vraag tijdrovender is, zal de vraagsteller eerst worden gevraagd zich op te geven als dona-

teur, voor tot verdere afhandeling wordt overgegaan. Als een bezoek ter plaatse wordt gewenst, zullen bovendien de reiskosten worden gedeclareerd.

Tot deze maatregel is in het bestuur besloten omdat in een aantal gevallen erg makkelijk van diensten gebruik werd gemaakt, zonder dat daar iets tegenover stond. In de loop der tijd is het secretariaat tot een vraagbaak verheven, waarbij soms zelfs over het plaatsen van schuttingen moest worden meegedacht. Er werden erg veel vragen gesteld over de rechten en plichten van boomeigenaren ten opzichte van 'de burens'. Meestal zijn dat ingewikkelde juridische problemen, waarvoor men het beste bij een wetswinkel te rade kan gaan. Andere vragen kunnen wel door het secretariaat worden behandeld, maar kosten de vier medewerkers veel tijd.

De vraagsteller rekent op een goed advies en hecht vaak veel waarde aan het oordeel van een

onafhankelijke organisatie. Hieraan zijn uiteraard kosten verbonden, maar gezien de doelstelling van de Bomenstichting zullen de werkelijke personeelskosten niet in rekening worden gebracht. Een donateurschap van minimaal een jaar (en zodanig vergoeding van reiskosten) is een goed compromis, waaraan voor de donateur bovendien diverse extra voordelen vast zitten, zoals gratis zes afleveringen van Bomennieuws en kor-

ting op uitgaven van de Bomenstichting.

Met deze maatregel hoopt de Bomenstichting de vragenstroom te beperken tot die zaken, waarvoor men alleen bij de Bomenstichting terecht kan en tegelijkertijd de financiële situatie zodanig te verbeteren, dat het advieswerk aan donateurs naar behoren kan worden uitgevoerd.

F.R.M

Nogmaals 'reigers en bomen'

In 'Bomennieuws nr. 6/87 las ik op blz. 76/77 een

stukje van de hand van de dhr. Comijs onder de titel 'Bomen en reigers - tegenstrijdige belangen binnen de natuurscherming', waarop men reacties van de lezers vraagt. Zie hier mijn ervaring daarmee.

Sinds ongeveer 20 jaar inventariseer ik als vogelaar de reigerkolonie in het bos van kasteel Maurick in Vught, die tot de grootste in ons land behoort, ofschoon zij sinds 1981 afgenomen is van 307 nesten tot 174 in 1987

(waaraan de laatste drie strenge winters niet vreemd zijn). De kolonie werd voor het eerst in de papieren vermeld in 1874 en is sindsdien daar altijd aanwezig geweest. Zeer waarschijnlijk is echter, dat deze kolonie

daar al veel langer zit dan de geregistreerde 113 jaar! Als reigers onder normale omstandigheden werkelijk schade zouden doen aan bomen, dan was het kasteelbos reeds

lang plat geweest! De nesten zitten in 25 à 30 m hoge eiken. De laatste jaren treedt er een langzame verschuiving op naar de even hoge beuken, die meer aan de noordzijde van het reigerbos staan. Echter... gedurende de laatste jaren zijn er nogal wat bomen tegen de grond gegaan. Volgens mijn bescheiden mening heeft dit echter niets te maken met de reigers anders was het bos met de reigers natuurlijk niet meer dan 100 jaar overleefd! Ik denk veeleer, dat het een en ander te maken heeft met de enorme luchtvervuiling. De bomen worden ziek. De kolonie ligt vlak tegen de zeer drukke rijksweg Eindhoven - Den Bosch en de reigers kan men in de broedtijd in grote gestalten op de nesten zien zitten vanuit de auto, als men op deze weg rijdt. Er wordt op het ogenblik veel geklaagd over de slechte gezondheidstoestand van beuken en eiken in het land en dit heeft niets van doen met reigers, maar met de algemene verslechtering van het milieu! Hopende u met deze gegevens van dienst te zijn, verblijf ik met vriendelijke groet,

R.H. Bossong, Eindhoven.

Uit de brief blijkt dat de kolonie zich nu verplaatst. Het is niet duidelijk of de vogels dit al die jaren ook al hebben gedaan. Wanneer dit het geval is, dan kunnen de bomen zich na het vertrek van de reigers weer enigszins herstellen, voordat er opnieuw enkele jaren in de kroon wordt gesteld. Reacties op de brief van de heer Bossong zijn welkom bij de redactie van Bomennieuws. red.

Voorburg moet reiger voortaan met rust laten

VOORBURG (ANP) — Het kantongerecht in Den Haag heeft de gemeente Voorburg gisteren veroordeeld tot een voorwaardelijke boete van 5.000 gulden wegens het verstoren van negen reigerneesten.

Als bijzondere voorwaarde moet de gemeente bovendien 5.000 gulden storten op de rekening van de Haagse Vogelbescherming. De proeftijd van de voorwaardelijke boete bedraagt een jaar.

Voorburg stond terecht na een klacht van de vogelbescherming over het verwijderen van de nesten van blauwe reigers uit het park Vreugd en Rust. Volgens de vogelbescherming deed de gemeente dit om de bomen in het park te beschermen tegen de uitwerpselen van de reigers.

Volgens de rechter is het echter verboden nesten te verstoren van beschermde vogels, waartoe ook reigers behoren.

Vreemde Kinderpostzegels van 55 cent

Misschien heeft u ook vreemd opgekeken van de afbeelding op deze zegel? Een jonge vrouw gaat met een bijl een boom te lijf. Wat heeft dat te betekenen? Wij raadpleegden hierover een deskundige, die ons vertelde, dat men met drie kinderpostzegels heeft geprobeerd, het te liefelijke vrouw-beeld te bestrijden. Men heeft willen duidelijk maken, dat vrouwen ook geschikt zijn voor piloot, matroos en houthakker. Op de zegel van 55 cent, hakt een vrouw een zieke(!) boom om. Het is maar dat u het weet!

J.J.C.

Boekbesprekingen

Populieren in Nederland

Nederland is een standaardwerk rijker: 'Populieren in Nederland'. Uit het voorwoord van de heren ir.J.L. Guldmond en ir.J. van den Bos, respectievelijk Voorzitter Nationale Populieren Commissie en Directeur van 'De Dorschkamp' blijkt dat we hier met een bijzonder boek te maken hebben. Zij schrijven: *'Het boek is tevens te beschouwen als het levenswerk van de man die één der grootste populierenkenners (en boomkenners in het algemeen) van ons land is: H.A.J. van Haaren. Zijn fenomenale kennis van populieren in Nederland is vastgelegd in deze publicatie.'*

Het onderzoek naar de verschillende populierenklonen is de laatste tijd snel gegaan. Zo snel dat het moeilijk was een goed inzicht te krijgen van de kennis die er op dat moment aanwezig was. Met dit boekwerk is hier een eind aan gekomen. In een logische volgorde wordt de aanwezige kennis beschreven. Na een algemene inleiding over de historie van de populier worden de diverse eigenschappen van de populier uit de doeken gedaan. Het derde hoofdstuk behandelt de bruikbaarheid van de populieren in diverse beplantingstypen. In het daarop volgende hoofdstuk komen de specifieke eigenschappen van 59 klonen aan de orde. Tot slot zijn nog een aantal determinatietabellen toegevoegd.

Met behulp van dit boek is het mogelijk de juiste kloon op de juiste plaats te planten. Iets wat voorheen een stuk minder eenvoudig was. Ook zal met het verschijnen van dit boek de kennis over populieren voor een breder publiek toegankelijk zijn. Een boek dat voor de vakman een 'must' is en voor de liefhebber zeker het overwegen waard.

Hans Gierveld

Populieren in Nederland: eigenschappen en gebruiks waarde van de in bos, stad en landschap voorkomende soorten en klonen
H.A.J. van Haaren
onder redactie van:
G.J. Jansen, J. van den Burg, M. de Kam, J. Kopinga en P.H. Schoenfeld
Pudoc, Wageningen 1987
ISBN 90-220-0932-7
prijs f 85,-

Bomengids landgoed Daalhuizen

Het onlangs gerestaureerde terrein van het voormalige landgoed Daalhuizen te Velp is een klein, doch fraai, wandelgebied geworden met een prachtige bomenverzameling. De meest markante boom is een, door de Bomenstichting geregistreerde, enorme zome-reik met een omtrek van bijna 5 meter. Een foto van deze boom vindt u in ons vorige nummer op blz. 83.

Ondergetekende maakte van dit terrein een brochure onder de titel 'Daalhuizen', vroeger en nu'. De gids bevat naast een aantal historische gegevens, de beschrijving van een bomenwandeling over het terrein. Hij is voor twee gulden plus portokosten verkrijgbaar bij J.J.Comijs, Zaalboslaan 12, 6881 RH Velp.

J.J.C.

De mooiste sierbomen en -heesters

In de laatste tientallen jaren is het sortiment bomen en heesters, dat door boomkwekerijen en tuincentra wordt aangeboden, belangrijk uitgebreid. Wie tegenwoordig een tuin beplant, staat een zo omvangrijk sortiment mooie bomen en heesters ter beschikking, dat de keuze wel heel moeilijk wordt. Wanneer de kennis van groeivormen en -hoogten, van de verschillende eigenschappen en van de eisen die de bomen en heesters voor de tuin stellen, ontbreekt, worden er al bij de aanschaf elementaire fouten gemaakt.

Dit boek is een uitstekende handleiding, waarmee men in het tuincentrum of aan de hand van een catalogus zijn keuze kan maken zonder in bovengenoemde fouten te vervallen. Het is praktisch, reëel en goed te lezen. Ik vind het jammer, dat er niet meer foto's in staan; die staan natuurlijk wel in de catalogus, waar je het boek bij gebruikt, maar 'los' gebruik van het boek wordt daardoor moeilijk. Wie dat beseft, kan aan dit boek veel plezier beleven.

Günter Pardatscher
De mooiste sierbomen
en -heesters

De mooiste sierbomen en
-heesters
Günter Pardatscher
vert. en bew. D. van Raalte.
▲ Postel
Terra-Zutphen B.V., 1987.
128 pagina's, geïllustreerd
ISBN 90-6255-313-3
prijs: f 14,90

M.t.C.

bomennieuws

Vormgeving +

eindredactie:

F.R. Moens

Redactie:

M. ten Cate-van Elsland

J.J. Comijs

G.M. Otter

A.A. de Veer

Verschijnt 6x per jaar

Voor donateurs gratis

ISSN 0166 - 784 x

Oplage 4500 stuks

Redactieadministratie

bomenstichting

Donkerstraat 17

3511 KB Utrecht

Tel. (030) 33 13 28

Overname van artikelen
en berichten in overleg
met de redactie.

Druk:

Van den Berg's

drukkerij bv

Maarn

Agenda

27 februari

Nederlandse Dendrologische Vereniging

Algemene Vergadering

Plaats: Nijkerk

Informatie: 01727-4266

13 april

Nationale Boomfeestdag

Thema: Een wereld vol bomen

Plaats: Wageningen

Organisatie: Landelijk Comité Nationale

Boomfeestdag

Informatie: 030-852727

Aktiviteiten Bomenstichting 1988

Hieronder treft u een beknopt overzicht van de data van bepaalde activiteiten van de Bomenstichting in 1988 aan.

De data zijn nog niet definitief, maar er wordt naar gestreefd ze zo veel mogelijk te volgen.

23 april - Bomenadoptie in de provincie Drenthe

7 mei - Donateursdag - Flevoland

17 september - Donateursdag - Haarlem

10 t/m 14 oktober - Presentatie van de Bomenstichting op de vakbeurs 'Tuin en Park' te Utrecht

15 oktober - Kontaktpersonendag

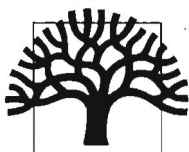
29 oktober - Bomenadoptie in de provincie Noord- of Zuid-Holland

Vragen?

Na de zomer kregen wij van een klant een door ons gefabriceerde tent terug. De klacht was dat het dak was gaan lekken, terwijl wij borg staan voor de waterdichtheid ervan. Op het oog was er niets aan het doek te zien, zodat wij door T.N.O. een onderzoek hebben laten uitvoeren. Die constateerden dat er op het dak een suikerhoudende substantie terecht was gekomen bijvoorbeeld afkomstig van luizen in bomen. De suikerdruppeltjes waren er de oorzaak van dat de waterdichtheid van het doek werd aangetast. Bij navraag bij de klant bleek dat hij tijdens zijn zomervakantie onder een groep iepen had gekampeerd. Van linden was het mij bekend dat deze druipen, maar kan dit ook bij iepen?

Elke boom waar zich luizen op bevinden druipen. De mate van de aantasting is bepalend of we iets van hun aanwezigheid merken. Lindensoorten hebben over het algemeen veel last van luizen, andere boomsoorten wat minder en dit kan ook nog van jaar tot jaar verschillen. Luizen eten uit de sapstroom in de bladeren en scheiden daarbij een suikerhoudende vloeistof af. Een zware luizenaantasting kan een klevende laag geven op er onderstaande auto's, tenten e.d. Op de druppeltjes groeit een zwarte schimmel, die de suikelaag geheel zwart kan kleuren. Hieraan het verschijnsel de naam roetdauw ontleent.

F.R.M.

De Halmen 10
7383 BG Voorst
Telefoon 05758 - 1588

VAN DAM

BOOMVERZORGING

SNOEIEN MET HOOGWERKER OF KLIMTECHNIEK /
BOOMCHIRURGIE/GROEISTOORNISSEN/AFBOUW- EN
VELLING VAN BOMEN/ ADVIES EN INVENTARISATIE

**Adverteren
in het**

bomennieuws

Vraag vrijblijvend het tarievenoverzicht bij de
Bomenstichting, 030 - 33 13 28

STEUN DE BOMENSTICHTING EN WORDT DONATEUR

- ik geef mij op als donateur
 ik meld een nieuwe donateur aan
 ik geef een jaar donateurschap kadeau aan

88/1

De donateur ontvangt zes maal per jaar het tijdschrift Bomennieuws, krijgt korting op uitgaven van de Bomenstichting en kan tweemaal per jaar met de Bomenstichting op excursie.

De nieuwe Mw./Dhr.: _____ Voorl.: _____

donateur is: Adres: _____

Postcode: _____ Woonplaats: _____

Geb. jaar (alleen invullen bij b, c of d): _____

- Steunt de Bomenstichting als:**
- a) donateur/abonnee voor f _____ (minimaal f 30,- p.j.)
 - b) 65+ -donateur voor f _____ (minimaal f 20,- p.j.)
 - c) jeugd-donateur t/m 17 jr. voor f _____ (minimaal f 15,- p.j.)
 - d) student-donateur t/m 25 jr. voor f _____ (minimaal f 20,- p.j.)
 - e) donateur voor het leven voor f _____ (minimaal f 450,-)

Ik heb een nieuwe donateur aangemeld en ontvang daarvoor gratis naar keuze een poster Spreukenboom/Boomhoogtemeter(tje*)

Mijn naam is: _____

Adres: _____

Postcode: _____ Woonplaats: _____

* doorhalen wat niet wordt gewenst

Knip uit en vul in

Stuur de kaart vervolgens in een ongefrankeerde envelop naar:

**Bomenstichting
Antwoordnummer 9013
3500 ZA UTRECHT**

Nieuwe donateurs ontvangen een introductiemap.
Wilt u wachten met betalen tot ontvangst van de acceptgirokaart.

BOMENNIEUWSARTIKELEN IN 1987

		Pag./nr.
Hoofdartikel	Verantwoord onschadelijk maken van iepen	2
	IJzel in Noord-Nederland	15
	Inventarisatie van waardevolle bomen voor de helft gereed	35
	Klaas Huizinga en Ton Coops onderscheiden	47
	Markante paardekastanje in Assendelft verminkt en bedreigd	63
	Twee rode beuken geadopteerd in Leeuwarden	75
Informatiebladen	Folder 'Bomen & Bouwen'	(bijlage nr. 1)
	Reakties na verwonding	21
	Folder 'Bomen & Begieten'	(bijlage nr. 3)
	Bosontwikkeling - een kwestie van tijd	51
	Folder 'Bomen & Pekel'	(bijlage nr. 5)
	Molens en Bomen	79
Boomverzorging	Plantwerk in de winter	6
	Boomtransport anno 1855	19
	Reakties na verwonding	21
	Rijplaten niet altijd voldoende	29
	Verplanten van grote bomen	56
	Symposium 'Boom en Bodem'	59
Ziekten en Plagen	De bladvlekkenziekte van de paardekastanje (31)	17
	De heksenbezemgal bij wilg (32)	37
	De eik maakt slechte tijden door	65
	Honingzwam, een gevreesde schimmel	66
	Bomen en reigers	76
	Veel beuken slecht in blad	77
Waardevolle oude bomen	100-jarige Plataan in Rotterdam (19)	4
	De Kabouterboom (20)	19
	De linden van de 'Kopschen Hof'(21)	55
	De (knot)linde van Driel (22)	84
	Van Piketpaaltje tot monument	84
Bomen in de mythe	De Lijsterbes (14)	10
	De Hulst (15)	26
	De Beuk (16)	40
	De Els (17)	55

	Pag./nr.
Bomen in het Landschap	
De solitaire boom (1)	6
Erfbeplanting (2)	38
Lijnbomen (3)	67
Inventarisatie	
De meest imposante bomen van Nederland (3)	25
Inventarisatie van waardevolle bomen voor de helft gereed	35
Nuttig gebruik bomenregister	37
De inventarisatie van waardevolle bomen in Nederland	83
Algemeen	
De Douglas	1
Jogchum van den Brink weg bij de Bomenstichting	4
Bosbouwkundige opleidingen (3)	9
Adoptie Achterbergse linde door Copijn	11
Kring van Kontaktpersonen kritisch bekeken	11
De twaalf apostelen in het Wilbrinkbos	15
Eikebomen en eikebossen in de 17/19e eeuwse vaderlandse schilderkunst	16
Adoptie eik bij Kasteel Amerongen	18
Bomendag K.N.N.V. 18,	26
Daar sta je dan ...	27
Enkele notities naar aanleiding van de ijzelschade	36
Nuttig gebruik van het 'Bomenregister'	37
De Berk	47
Boomfeestdag '88	48
Bezuiniging bedreigt het stedelijk groen	49
Adoptie-donateursdag, gezellig 'Tuinfeest'	50
Jaarverslag 1986	59
Verandering op het secretariaat	64
Adoptie rode beuken in Leeuwarden	65
Nationale Bomengedenkdag	71
Ginkgo in Herfst	78
Van piketpaaltje tot monument	84
Boekbespreking/uitgaven/aankondigingen	
Bomen op bouwterreinen zeer kwetsbaar	5
Bosplantsoen	9
Houtrot in bomen	9
Diaserie Bomen en Bijen	27
Champion trees in the British Isles	27
Bestrijdingsmiddelen in en om het huis	28
Aanvulling tespakket	28
Nieuwe folder 'Bomen en Begieten'	41
Boomwandeling Bronbeek	41
Boomtekeningen schetsen de persoonlijkheid	42
Rationeel beheer wegbeplantingen	42
Bomengids 1 - Centrum van Utrecht	49
Linten in het landschap	57
A new Tree Biology	58
Wilde planten in de tuin	58
Bomen & Pekel	67
Boomspegel (3)	70
Boomverzorging en de biologie van bomen - een fotogids	70
Maak wat van snoeihout	70
Tuinengids voor de lage landen	86
148 Kleine landschapselementen in kort bestek	86

